

Est peccatum ad mortem; non pro illo dico ut roget quis¹. Omnis iniquitas peccatum est, et est peccatum ad mortem². Scimus quoniam omnis qui natus est ex Deo, non peccat; sed generatio Dei conservat eum, et malignus non tangit eum. *Et alio loco*: Filii, custodite vos a simulacris.

DE EPISTOLA JOANNIS II.

Non tanquam mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alterutrum. Et hæc est charitas, ut ambulemus secundum mandata ejus. Hoc mandatum est, ut quemadmodum audistis ab initio, in eo ambuletis. *Et post paucos versus*: Omnis qui recedit, et non permanet in doctrina Christi, Deum non habet: qui permanet in doctrina, hic et Filium et Patrem habet. Si quis venit ad vos, et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec Ave ei dixeritis. Qui enim dicit illi Ave, communicat operibus ejus malignis.

DE EPISTOLA JOANNIS III.

Charissime, fideliter facis quidquid operaris in fratres, et hoc in peregrinos, qui testimonium reddiderunt charitati tuæ in conspectu Ecclesiæ: quos benefacias deducens³ digne Deo. Pro nomine enim ejus profecti sunt, nihil accipientes a Gentibus. Nos ergo debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritatis. *Et post paululum*: Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui bene facit, ex Deo est: qui male facit, non vidit Deum.

DE EPISTOLA JUDÆ APOSTOLI.

Subintroierunt enim quidam homines, qui olim præscripti sunt in hoc iudicium, impij, Domini nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum domina-

nousi me pròs thanaton. At Vulgata habet nunc, *petat, et dabitur ei vita peccanti, etc.*; quanquam in antiquis Corb. Bibliis ferebat, *et dabit ei vitam peccanti, etc.*

¹ In Mss. non additur, *quis*; nec est in græco.

² Sic Speculi codices, excepto Regio Ms. qui pariter cum Vulgata caret hic negativa particula: hæc tamen in græco textu habetur, et in hunc sensum ducit glossa ordinaria.

³ Huic lectioni astipulatur græca scriptura. At Vulgata latina in excusis præfert, *beneficiens deduces*: in Corb. Bibl., *beneficiens deducens*.

tores et Dominum nostrum Jesum Christum negantes. *Et paulo post*: Hi sunt in epulis suis maculæ, convivantes sine timore, semetipsos pascentes. *Et alio loco*: Hi sunt murmuratores querulosi, secundum desideria sua ambulantes; et os eorum loquitur blasphemiam¹, mirantes personas questus causa. Vos autem, charissimi, memores estote verborum quæ prædicta sunt ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi, qui dicebant vobis, quoniam in novissimo tempore venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietate². Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, spiritum non habentes. Vos autem, charissimi, superedificantes vosmetipsos sanctissimæ vestræ fidei, in Spiritu sancto orantes, ipsos vos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi, in vitam æternam. Et hos quidem arguite judicatos; illos vero salvate de igne rapientes: alijs autem miseremini in timore, odientes et eam quæ carnalis est, maculam tunicam.

DE LIBRO APOCALYPSIS JOANNIS.

[Cap. II.] *Si homines, imo quia homines intelliguntur moneri, cum Angeli monentur, in omnibus eisdem præceptis discimus falsos fratres per patientiam sustinendos propter nomen Dei, et per penitentiam ad prima opera bona redeundum, et usque ad mortem persecutiones pro fide tolerandas, et in charitate serviendum³*

Circa autem finem libri, cum de sancta civitate loqueretur [xxi.]: Non intrabit, inquit, in eam aliquid coinquinatum, et faciens abominationem et mendacium.

Et alibi [xxii.]: Beati qui lavant stolas suas in sanguine Agni, ut sit potestas eorum in ligno vite, et portis intrent civitatem. Foris canes, et venefici, et impudici, et homicidæ, et idolis servientes, et omnis qui amat et facit mendacium. Ego Jesus misi angelum meum testificari hæc vobis.

¹ Vulgata in excusis, *loquitur superba*: in Corb. Bibl., *loquitur superbiam*: Græce est, *lædi superogca*.

² Corb. Biblia, *pro in impietate*, habent, *impietatum*; juxta græcum. Nunc tamen Vulgata fert, *in impietatibus*.

³ Regius codex, *servendum*.

ADMONTIO

IN LIBROS DE CONSENSU EVANGELISTARUM.

Hoc in opere S. Augustinus Evangelium a Paganorum calumniis defendendum suscipit. Ei quidem statim a ipsa promulgatione multum apud populos omnes auctoritatis ac fidei cum patrata divinitus tot miracula, tum corporea specie illapsus, ut illud suo numine sanciret, Spiritus sanctus conciliarat; sed non defuere, a quibus impugnaretur. Primum enim tormentorum atque suppliciorum vim, qua dire in primos Christianos sævitum, sustinuit; deinde immanitates illas excepit doctrinæ pariter atque historiæ, quam afflatu divino sacri quatuor Scriptores de eo texuerant, criminatio: utrumque incassum. Enimvero, quemadmodum primis suis conatibus nihil aliud consecuti sunt evangelicæ veritatis adversarii, nisi ut illa certior exploratorque redderetur, divino Spiritu martyribus, qui eam suo sanguine assererent, vires suggorent: sic idem ille Spiritus præstantissimorum virorum mentes ardore succendit, quo refutatis multa cum eruditionis laudè Idololatrarum calumniis, majorem ei firmitudinem ac dignitatem compararent. Porro illud in primis crimini dabatur, inter se neutiquam consentire sacros historicos: « Hoc enim solent, » ait Augustinus, « quasi palmare suæ vanitatis

objicere, quod ipsi Evangelistæ inter seipsum dissentiant » (*Lib. 1, cap. 7, n. 10*). Ethnici quod ad certos hæc succinebant Manichæi, quos, ut videre licet in libris contra Faustum, Evangelii additos fuisse calumniabantur. Atqui Augustino non satis fuit ea conciliare de quibus litem movebant isti hæretici, contra quos potissimum Vetus Testamentum defendebat; verum, ut Novi quoque Testamenti propugnator merito jure audiret, quatuor Evangelistarum, tam in gestis recensendis, quam in ordine ipso narrationis summam concordiam demonstrare est aggressus.

Fieri sane non potuit quin ei lucubratiō hæc magno staret. nunc illam in Tractatu 112 in Joannem, n. 1, laboriosas litteras vocat; ac rursus in Tractatu 117, n. 2, res ibi esse operosissime disputatas dicit. Scilicet destitutus erat iis adjumentis, quibus instructi fuere quotquot postea in idem illud argumentum desudarunt, quæ tamen ipsi vestigiis ejus insistentes, vix quidquam alicujus momenti invenerunt, quod ille non dixisset. Hoc opus libris de Trinitate, quos jam inchoarat, intermissis, confecit labore continuo, ex libro 2 Retractationum, cap. 16, nec porro ante anni 399 exitum; cum in libro 1, cap. 27, testetur idola tum temporis legum ab imperatoribus latarum auctoritate confringi. Expressam enim legem hac de re nullam habemus iis superiorem, quæ anno 399 promulgata, atque executioni demandata in Africa fuerunt (*De Civit. Dei*, lib. 18, cap. 54): quibus nondum constitutis, evertendi simulacra, nisi ex eorum quorum erant, consensu, jus penes se laudatquamquam esse fatebatur Augustinus (*Serm. 62; cap. 11, n. 17*).

Librum primum insumit iis revincendis, qui cum Christum viri longe sapientissimi loco haerent, aut verius, habere simularent, Evangelio fidem derogabant; eo scilicet prætextu, quod non ab ipso Christo scriptum esset, sed ab ejus discipulis, quos ei divinitatem affinxisse dicebant, neque ab illo accepisse doctrinam quam de deorum abdicando cultu ipsi prædicarunt. In libro secundo Matthæum Evangelistam usque ad cœnæ narrationem ex ordine considerat, cumque eo collatis Marco, Luca et Joanne, demonstrat perpetuam inter eos reperiri consensionem. Liber tertius est de eorundem quatuor Evangelistarum a cœnæ narratione ad Evangelii finem concordia. Quartus denique de iis quæ peculiaria sunt Marco, Lucæ et Joanni. Opus in Corbeiensi eodice ante 900 vel 1000 annos exarato inscribitur, « Aurelii Augustini episcopi de Concordia Evangelistarum: » sic et in aliis plerisque Mss. In iis omnibus autem libri quique, primo excepto, dividuntur in capitula, quorum lemmata in librorum fronte præfixa sunt.

Vide lib. 2, cap. 16, Retractationum, col. 636, a verbis, Per eosdem annos, usque ad col. 637, verbis, Divinas auctoritates. M.

S. AURELII AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

De Consensu

EVANGELISTARUM

LIBRI QUATUOR^(a).

LIBER PRIMUS.

Dicto breviter de Evangelistarum auctoritate, numero, ordine ac varia scribendi ratione, Augustinus, priusquam de eorundem consensu agat, illis hoc libro occurrit qui vel moventur cur Christus ipse nihil scripserit, vel fingunt scriptos ab ipso fuisse libros de magicis; quique adversus evangelicam doctrinam jactant Christi discipulos non tantum magistro suo amplius tribuisse quam re vera erat, dicendo illum Deum; sed etiam deorum cultum prohibendo, non hoc docuisse quod ab ipso didicissent. Contra quos doctrinam Apostolorum ex Prophetarum eloquiis vindicat, ostendens Deum Israel solum colendum esse, qui solus a Romanis quod deos alios coli secum vetaret, ante non receptus, jam demum Romanum imperium suo nomini subjugavit, atque apud omnes gentes, uti per suos Prophetas futurum promiserat, idola comminuit per Evangelii prædicationem.

CAPUT PRIMUM. — *Evangeliorum auctoritas.*

Litteris continentur, Evangelium merito excellit.

1. Inter omnes divinas auctoritates, quæ sanctis

Quod enim Lex et Propheta futurum prænuntia-

ADMONITIO PP. BENEDICTINORUM.

De Consensu Evangelistarum libri quatuor recogniti sunt de novo ad codices Mss. Vaticanæ bibliothecæ quatuor, Colbertinæ duos, Beccensis et Cisterciensis totidem, Ecclesiæ Laudunensis unum, item S. Genovefæ Parisiensis, Navarrici Collegii, et D. de S. George canon. comitis Lugdunensis unum, ad Corbelensem optima manu et ante 900 aut 1000 annos descriptum, ad probæ notæ Albinensem, Audouenensem, Fiscannensem, Floriacensem, Fossatensem, Gemmeticensem, Germanensem, Pratellensem, Remigiensem, Silvæ-majorensem, Vindocinensem: ad variantes lectiones ex quinque Belgicis Lovaniensium Theologorum opera collectas: prætereaque ad antiquiores editiones Bad. seu Rat. Er. et Lov.

Comparavimus præterea eas omnes editiones instia Retr. et Confess., t. 1, memoratas. M.

(a) Scrutū versus Christi annum 400.